Մանկական Էջերեար

ՄԻՈՆԱՏԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՈԼԻԹԻԳԸՅՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

ԽՐԻՆՃԻ ՄԷՆԷ — 1867 ՅՈՒԼԻՍ 11 ՕԱԼԸ — ՆԻՄԷՐՕ 406

Մանդուսիսի Էջերեար հանիր տարեկան 300 ֆրանկ ստրելով, տեղվի գլխերի, բոլոր փոստերը տարի ալիքեր ուղարկ, 200 գլ" ալուղ, ալիք ալիքեր 100 գլ" ալուղ, վե նիւսիսեր տարի 50 որ փոստայա տարելուճագ արը։

Իլանաթիր պէհեր տարիքրը իլին, պիրինճի տեղատա 3, իքինճի տեղատա 2, վե իւչիւնճիւ վե սոնրը տեղատարա 1 էր զուրուշ ալընճագ արը։

Մէքթուպ վե սոյիրե, Գէյ-օղլունա տարրու-եօլատ 467 Նիւ-Էրօլու թանեսե ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏ թարգմանեսինե, Դարագեա 8. Փանսեսանե կեծատէրիլէճէք։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԻԼԻԷԿՐԱՖԻՑԷ

(Ազանս Հավաս Ռարոֆընտան)

Փարիս 22 յուլիս.

Նիւ-Եօրգ։ Սանթա-Աննաեր թիւֆէնկէ թութմասը իլին Ամէրիգա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Մէքսիգօեա իլթիքեա օլունմուշ օլտուղու թէվաթուրու կիւն պէ կիւն սահիլէշմէքտէ տիր (1)։

Պուքրէշ 22 յուլիս.

Իքի Պէյլիքլերին պիրպիրինտէն այրըլմասը նիյէթի իլէ Մոլտավիալը միլէթ վէքիլլերի վէ սենատօրլարը պիր ճէմիեէթ թէշքիլ էթմէք էֆքեարընտա պուլունտուղլարընտան, պունուն մէնինէ տայիր հիւքիւմէթ թարաֆընտան թէտապիրի լազրմէ իթթիխազ օլունմուշ տուր։

Պուգրէշտէ պուլունան գոնսօլոսլար, ԵԷ-

(1) Սանթա Աննա նամ ճէնէրալ 70 եաշընտա պիր ատամ օլուպ, պիր գաչ տէֆա Մէքսիգօ ճիւմհուրիեէթինէ կեահ ըէյիա վէ կեահ տիքթաթօր (հաքիմ մութլագ) օլմուշ օլուպ, 100 միլեօն ֆրանգտան զիեատէ վարիեէթ բէյտա էթմիշ վէ եալընըզ Մաքսիմիլիէն տէվրինտէ բահաթ տուրարագ Ամէրիգաեա չէքիլմիշ իտի իսէտէ, տայիմա դայպ էթտիկի հիւքիւմէթինի էլէ կէչիրմէք արզուսինտէ օլտուղունտան, Մագսիմիլիէն օրտուսունուն պօզուլմասընը տույտուղու կիպի, Մէքսիգօ թարաֆընա կիթմէքտէ օլան պիր Ամէրիգալը պէյլիք կէմիսինէ պինիպ, օլ թարաֆա կիթտի, Մէքսիգալըլար պունուն պուլունտուղու մէզքիւր պէյլիկ կէմիսինի պասրպ, Սանթա-Աննաեր թութուպ անինտէ թիւֆէնկէ թութմուշ օլտուգլարընտան, պու խուսուս Ամէրիգա ճիւմհուրիյէթինէ ատէթա պիր հագարէթ սայըլամաղը չիւպհէսիզ օլուպ, օլ պապտէ իշթիքեա իյէմէսի վէ թարզիեէ իսթէմէսի թէլէկրաֆտան անլաշըլըր, ֆագաթ Մէքսիգօ հիւքիւմէթի թարաֆընտան գապուլ օլունմատըղը հալտէ, պիրտէ ճէնկ զուհուր իթմէսի մէմուլատէն տիր։

հուտիլերէ գարշը զուհուրա կէլմէքտէ օլան հարաքեաթը զատտարանէ հագգընտա, բըրէնա Շարլը ճէնապլերինէ թէչէքքի թարզընտա քէյֆիյէթի թէպլիղ իյլեմիշլեր տիր։

Փարիս 22 յուլիս ախշամ սաաթ 5 վէ 5 տագրգասընտա։

Խըտիվի Մըսրը Իսմայիլ բաշա հազրէթլերի մուվագգաթէն Փարիստէ գալբեօր։ Միւշարիլեյհ հազրէթլերի Վիչի նամ մատէն սուլարընա կիտէճէքլեր տիր։

Լօնտրա 22 յուլիս.

Զաթը հազրէթի փատիշահի Պրուքսելէ կիթմէք իւզրէ եարընքի կիւն (Պու կիւն) պու թարաֆտան միւթէրահի օլաճագլար տըր, յուլիս 26 տա Վիէննաեա մուվասէլէթ պույուրաճագլար տըր։

Լօնտրա 20 յուլիս.

Լօնտրատա մուգիմ տէվլէթի Ալիեէ սէֆիրի Միւսիւրիւս պէյ ճէնապլերինին մատամասը, տիւն ախշամ զաթը հազրէթի փատիշահիեէ իքրամէն վէրիլէն պալօտա, ֆիւճէթէն տիւշիւպ վէֆաթ իթմիշ տիր։

Զաթը հազրէթի փատիշահի սալը կիւնիւ (պու կիւն յուլիս 11) Լօնտրատան ավտէթ պույուրաճագլար տըր։

Գավիէն օէյլէնտիկինէ կէօրէ, Հապէշիսթանտէ պուլունան մահպուսլարընը իքիսի վէֆաթ իթմիշլեր տիր։

Աթլանթիգ թէլէկրաֆը իլէ յուլիս 18 տէ Նիւ-Եօրգտան կէլէն խապէրէ կէօրէ Ամէրիգա նիզամնամէսինին եէնիտէն գալէմէ ալընմասընա տայիր օլան թէքլիֆի Ամէրիգա բէյիսի թարաֆընտան բէտտ օլունմուշ իքէն, Գոնկրէս մէճլիսի գապուլինէ գարար վէրմիշ տիր։

ԼԷՎՈՒՐ.

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷ

ԻԶՀԱՐԸ ՄԷՍԷՐԲԷԹ

Պու հաֆթա Լօնտրատան ալընան մէքթուպլարտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, նասըլ քի կէչէնտէ պիլտիրմիշ իտիք, Մանչէսթէրտէ միլէթիմիզտէն պուլունան թիւճճարլար թարաֆընտան գուրա իլէ ինթիխապ օլունմուշ օլան եէտի նէֆէր վէքիլլէր, մահը հալին 12 սինտէ Լօնտրաեա ինմիշլեր, վե իքի կիւն սոնրա սապահին սաաթ 9 ունտա Բալէս Օթէլտէ Ֆուատ բաշա հազրէթլերի հուզուրունա չըգարագ, վե եէտիրինտէ պուլունան լայիհայի թագտիմ իտէրէք, հուզուրի չէվքէթմէվֆուրի հազրէթի փատիշահիեէ չըգմագ, վե մէսէրրէթի գալպիյէլերինի, վե վաճիպէտէն պուլունան ըէսմի ուպուտիյէթլերինի իֆա իյլէմէք արզուսինտէ պուլունտուգլարընը արզու իֆատ իյլէմիշլեր տիր։

Ֆուատ բաշա հազրէթլերի միւմայիլեյհիւմ վէքիլլերի քէմալ հիւրմէթ իլէ գապուլ իյլէտիքտէն պաշգա, Զաթը հազրէթի չէ հրիեարիյէ թագտիմ իտէճէքլերի լայիհատան տօլայը տախի մէճլիսինիյեէթի ազիմէսինի պէեան իյլէտիկիյլէ պէրապէր, սաաթ 12 տէ Պուքինկամ սէրաեընտա պուլունմալարընը թէնպիհ իյլէմիշ տիր։

Միւմայիլեյհիւմ վէքիլլերե իւչ նէֆէր գէվաթ տախի Լօնտրատա պուլունան Հայլարտան իլավէ գելընտըղը հալտէ, եանի ճէման օն նէֆէր օլուպ, վէ Մանչէսթէր քարոզիչի արժ. Խորէն վարդապետ պաշընտա վեղար վէ արգասընտա ճիւպպէ, վէ տիկէրլերին պաշլարընտա ֆէս պուլունտուղու, վէ իւչ գրեթա պէեազ պէյկիրլի միւքելլէֆ արապալարա սիւար օլտուգլարը թագտիրտէ, մէզքիւր սելաեա կիթմիշլեր, վէ միւսաֆիր տայիրէսինէ գապուլ օլունարագ, Բաղուպ բաշա հազրէթլերի իլէ պիր իքի սաաթ գատար միւսահապէթ իթմիշլեր, վէ հուզուրի հազրէթի փատիշահիյէ միւսաֆիր գա-

պուլ իթմէքլիք ագթի կէլտիքտէ, էվվէլ էլչիլէր վէ յորտլար գապուլ օլուն մուշլար, վէ պատէհու Քեամիլ պէյ հազրէթլէրի իլէ Լօնտրա սէֆիրի Միսիրիս բաշա (պու քէրրէ բաշալըգ ռիւթպէսի իհսան պույրուլմուշ տուր) հազրէթլէրի էօնլէրինէ տիւշէրէք, հուզուրի Շահանէյէ չըգմըշլար տըր։

Զաթը հազրէթի միւլիքեանէյէ թագտիմ գըլընաճագ օլան մէսէրրէթ, ու ուպուտիյեէթ լայիհասը վէքիլէրտէն պիրիսինին էլինտէ օլուպ, վէ Խորէն վարդապետ քէզալիք էօնտէ օլտուղու հալտէ իշէրի կիրմիշլէր, վէ Զաթը թաճտարիլէրինի սեագտա պուլմուշլար, վէ ալթիւրգա թէմէննա իթտիքլէրինտէ, Զաթը հազրէթի փատիշահիտէն տախի թէմէննա իլէ գապուլ պույրուլմուշլար տըր։

Միսիրիս բաշա հազրէթլէրի միւմայիլէյհիմիսն քիմլեր օլուպ, վէ նէ մագսէտէ մէպնի հուզուրի Շահանէյէ չըգմագ չէրէֆինէ նայիլեյէթ արզուսինտէ պուլունտուգլարը արզ ու իֆատէ իյլէտիքլէրինտէ, Խորէն վարդապետ լայիհայը ալարագ օգումուշ, վէ պունուն իւզերինէ թարաֆը հազրէթի շէհրիեարիտէն, քեաֆֆէսինին տախի թիւրքճէ պիլիպ պիլմէտիքլէրի էլչի բաշա հազրէթլէրինէ սիւալ պույրուլմուշ, վէ բէք ալեա պիլեր օլտուգլարը ճէվապ վէրիլտիքտէ, Զաթը չէվքէթսիմաթը հազրէթի փատիշահիտէն շու մէսէրրէթպախշ ճէվապը իթասընա հիմմէթ պույրուլմուշ տուր։

«Արիզէնիզի քէմալ մահզուզեյեթլէ գապուլ իտէրիմ, վէ չօգ մէմնուն օլտումքի, պիզիմ խալգըմըզտան օլտուղունուզ հալտէ, պէօյլէ պիր թիճարէթ մահէլինտէ թիճարէթ իլէ մէշղուլ պուլունմագտա իմիշսինիզ։»

Պունուն իւզերինէ ճէմիլ բաշա հազրէթլէրի մէզքիւր արիզէյի Խորէն վարդապետին էլինտէն ալմըշ, վէ վէքիլէր տախի թէմէննա իտէրէք տիշարը չըգմըշլար տըր, վէ տիշարտա Ֆուատ բաշա, ճէմիլ բաշա, Բաղուպ բաշա, վէ Միսիրիս բաշա հազարաթը թարաֆընտան պիլիւք իլթիֆաթ կէօրմիւշլէր տիր։

Թագտիմ իթտիքլէրի արիզէ զայէթ կիւզել սուրէթտէ թիրիշէ իւզերինէ եազըլմըշ օլտուգտան պաշգա, պէ զայէթ տէրէճէ միւզեյեէն պիր գուրթու տերուենէ վագ օլունմագտա իմիշ։

Մանչէսթէրտէն կիտէն վէքիլէր շու աթիտէքի գաճլար տըրլար։

Արժ. Խորէն վարդապետ Պօղոսեան,
Մ. Կարապետ Էքիզեան,
Մ. Մարտիրոս Թօգաճլեան,
Մ. Պօղոս Յատեփանեան,
Մ. Գրիգոր Եսայեան,
Մ. Գրիգոր Կիւմիւշկէրտան,
Մ. Աւետիս Հարէնց,
Լօնտրատան իլավէ գըլընան զաթլար։
Մ. Մագսուտօֆ,
Մ. Սուքիասեան,
Մ. Վարպետեան,

Միւմայիլէյհիմ վէքիլէրտէն պիր գաչ նէֆէրի էվվէլա Նուպար բաշա հազրէթլէրի, վէ պատէհու Խրտիվի Մըսրը Իսմայիլ բաշա հազրէթլէրի հուզուրլարընա տախի չըգարագ, բէսմի խօշամէտիյի իֆա իյլէմիշլէր տիր։

— Յօնանմաեր հիւմաեունտէն Թալեա նամ վարօր, տիւնքի կիւն Հանեատան Յէր-սաատէթէ վասլը օլմուշ տուր, մէգքիւր վարօր 20 նէֆէր մէճրուհ, 117 նէֆէր խասթա վէ 25 նէֆէր տախի եօլճու կէթիրմիշ տիր։

— Ինկիլիզ սէֆիրի լօրտ Լայընս ճէնապլէրի Վարնա վէ անտէն Վիէննա թարիգի իլէ, պու բէնճէմպիհ կիւնիւ Լօնտրա ճանիպլինէ եօլճու օլաճագլար տըր։ Յէր-սաատէթէ եէնի էլչի նասպ օլունան Մ. Իլեոթ ճէնապլէրի պուրաեա վասլը օլունճաեա տէկին, Ինկիլիզ սէֆարէթխանէսի սըրքեաթիպի Մ. Գարրըն ճէնապլէրի մասլահաթկիւզար գալաճագ տըր։

— Գավիէն սէօյլենտիկինէ կէօրէ, Յէր-սաատէթտէքի իսբանեա էլչիսի գոնթ Քսիգուէնա ճէնապլէրի, քի շիմոի Մատրիտտէ տիր, արթըգ Յէր-սաատէթէ կէլմէեիպ, իսբանեօլ հիւքիւմէթի, Բոմա սէֆարէթխանէսի պաշ թէրճիմանը Մ. Պէրմիւտէզ ճէնապլէրինի, մու մայիլէյհին եէրինէ Յէր-սաատէթէ մասլահաթկիւզար նասպ իտէճէք իմիշ։ Շիմոիքի Յէր-սաատէթ մասլահաթկիւզարը Մ. Լաբազարան ճէնապլէրի թէքրար պաշ թէրճիմանլըգ մէմուրիեէթի իլէ մէզքիւր սէֆարէթխանէեէ տախիլ պուլունաճագ տըր։

— Իշէթտիկիմիզէ կէօրէ Յատեան Սիմոն պէյին մատամասը Սօղոմէ հանըմ, քէնտի չինֆթլիքլէրինտէն կէլէն սեյմէն իլէ, պիր շէյ սիւալ իթմէքիւգրէ, սէօյլէշմէքտէ իքէն, մէրգումուն էյիլմէսի իլէ պէլենտէքի թասանճայար նասըլ իսէ գաչէն եէրէ տիւշիւպ աթէշ ալմըշ, վէ միւմայիլէյհա հանըմը պիր գաչ եէրինտէն եարալամըշ իսէտէ, եարալար թէհլիքէլի սուրէթտէ օլմատըղընտան, պիաֆնիհի թէալա եագընտա շինֆարէգիր օլմասը մէմուլտէն տիր։

— . . . Միւէլլիֆ

10 յուլիս 1867 Իսթանպօլ։

Մատէմ քէնտիլէր ճէպրի էհլիմէ եազըրտրգլարը հիյլէլի մէքթուպլա էհալիեէ տուեուրտուլար քի՝ պիր գաչ մէքթուպլէր եազմըշըմ վէ սըրը օլմուշլար, տիմէք պէնի մէճպուր իթթիլէր շիմոի օլ մէքթուպլէրիմէն գանզիլէր օլտուղունու պիրէր պիրէր ղազէթայի միւթէպէրինիզէ էհալիյէ իլան իթմէկէ, վէ իշթէ պու տէֆա էվլատըմըզըն էօյմէսինտէն պիր դաչ կիւն էվվէլ սաղըղընտան խապէր ալմագ իչին եազարդըմ մէքթուպուն նէթիճէսի նէ՞ օլտուղունու տույուրուրում։

Իւք էվվէլ պու մէքթուպու Ցէվրիշ բաբազըն էլի իլէ կէօնտէրմէք իչին պիրի իլէ միւմայիլէյհէ կէօնտէրտիմ, (Զիւնքի Ցէվրիշ բաբազ պիր տօսթուումուզա քէնտի աղզը իլէ «Պէն օնուն մէքթուպունու կէօթիւրիւպ խթէտիյի ճէվապը կէթիրիրիմ. էկէր պէնիմէ իյի պարընընրսա» տէմիշ տիր), լաքին սօնունտա, «Պէն կիտէմէմ պէնի էվտէն գօվարլար» տէյիպ կէօթիւրմէմիշ իտի, պու եօլ իլէտէ միւրատըմըզա իրէմէտիք իսէ, պու խուսուսուն իճրասընը քէօյտէն պիր պաչգասընա հէվալէ իթտիմ, նասըլ քի օլ ատէմին սըրարընընա ճէվապէն կէօնտէրտիկի չու աթիտէքի մէքթուպտան անլաշընընը։

. . . Մկրտիչ աղա։

Օրթա-քէօյ 20 մայիս 1867.

Էմրինիզ իւզրէ ախշամ կիճ վագըթ Վ. տէն մէքթուպունուզու ալտըմ, վէ սա պահլայըն մաթլուպունուզ իւզրէ էճզաճը չըրաղը իլէ տօղրու քէնտիսինէ կէօնտէրմէք միւնաէսպէթ ալմասը իսէ, նասըլ քի տէմիշ իտինիզ՝ Պետրոս ախպարա վէրիպ էվ գաբուսունտան իշէրի կիրէր կիրմէզ էհլինիզին իսմինի եիւքսէք սէս իլէ չըղըրըպ մէքթուպու պըրագմասընը թալիմաթ վէրտիմ, լաքին պիր չարէէք սօնրա, մէքթուպու կէրի կէթիրտի. մէքթուպու վիրէն քիմ օլտուղունու սօրմուշլարսա՝ մէրգում տախի «Թանըմատըղընըզ պիր ատէմ տիր» տէտիյինտէ, «Կիթ քէնտիսինի պուլ վէ եինէ օնա վէր» տէմիշլէր. Պետրոս ախպար մէքթուպու կէրի ալմագ իսթէմէմիշ իսէտէ, օնլար գաբուեա գատար արտընտան գօչուպ մէքթուպու կէրի վէրմիշլէր. պունլարըն քիմ օլտուգլարընը սօրտուսա, մէրգում պիլմէեօր. իշթէ սիզին խապէր ալմագ իչին պանա կէօնտէրտիկինիզ ատէմէ սիզ կէօնտէրիյօրում մէքթուպունուզու, օնտան մատա էմրինիզ իւզրէ էճզաճը տիւքքեանընա կիթտիմ, հէքիմի պուլուպ չօճուղուն հայինի սօրմագ իչին, լաքին պուլամատըմ, ձիվանինին սէօզիւ պանա պու կիւնիւն ըէչթասը հէր կիւնտէն զուվվէթլի իմիշ, տիմէք տիր չօճուգ իյի հալտէ տէյիլ տիր։ Հէման Ալլահըն ինայէթի եէթիշսին սիզէտէ, վալիտէսինէտէ, չօճուղունուզատա. պագի տուալէր։

Գ. Զ.

Իշթէ կէրու կէլէն մէքթուպուն սուրէթի.

Իսթանպօլ 16 մայիս 1867.

Սիզի քէօյլ կէօթիւրտիւյիմտէն իքի այ սօնրա, կէօնտէրտիկիմ իքի մէքթուպլարըմըն բէտէրինիզին էլինէ կէչմիշ օլուպ, սիզտէն պիր գարշըլըղընը ալամատըղըմ իչին, ինֆաալըմտան պու կիւնէ գատար արթըգ եազմամըշտըմ, նասըլ քի էվլատըմըզընտա տօղտուղունու պու կիւնէ գատար պանա տույուրմատըղընըզ իչին, պէն տիշարտան տույմուշ օլտուղումու սիզէ տույուրմատըմ։

լաքին չիմտի իշիթտիկիմ կէօրէ, պիր գաչ կիւն տիւր սէֆիլ մագսըմ խասթա իմիշ, պու հալէ էյիճէ աշնա օլմազ իշին, պիր գաչ տէֆալար էճզանճըյա կիտիպ սօրտուում իսէտ օնտանտա պիր շէյ անլաեամաեպ գալպիմ բանաթ իթմէտի. չիմտի տէֆա պու մէքթուպու Տէվրիշ փաշասըն էյի իլէ սիզէ եօլայաճաղըմ, մէքթուպում էլինիզէ իրիշիրսէ ըէճա իտէրիմ պիր ան էվվէլ պանա տույուրուն չօճուղումուզուն նէ՞ հալտէ օյտուղունու, ըէճա իտէրիմ տէրիմ, զիրա սիզտէ պիլիրսինիզ քի պիր թանէճիք թէսէլլիմ օ տուր պու տարի տիւնեատէ, պունճա տէրտ վէ մէչագգաթ միյվէսի օլան օլ սէվկիւլիւ էվլատա սաղլամըշըմ տըր պու կիւնէ գատար իքինիզ իշին օլ տինսիզլէրին էլինտէն չէքտիկիմիզ սէրէնճամը նագլ իտիպ թէսէլլի պուլմազ իմիտինի, լաքին իշթիմալ տըր օնու կէօրէպիլէճէկիմ վագթա գատար պէն էօյմիւշ օլայըմ. զարարը եօգ. էլվէրիր քի շու սէֆիլ էօմրիւմէ օնուն իւմիտի իլէ թահամմիւլ իտիյորում, հէմ տէյի՞լ մի քի պէն էօլսէմ տախի, սիզ օնա նագլ իտէճէքսինիզ նէլէր քի չէքտիք օլ տինսիզլէրին էլինտէն, վէ տէ էլպէթտէ օնա էօյրէտէճէքսինիզ քէն տի էօմրիւնիւ նամուսունու վէ հագգընը օնլարըն թէէսիրինտէն գուրթարմանըն ուսուլլէրինի. նասըլ քի պու իշ պէնիմտէ հայաթըմտա արզում վէ էօյիւրսէմ իքինիզտէ վասիյէթիմ տիր. իմտի նէ գատար գապիլ իսէ էվլատըմզըն նէ հալտէ օյտուղունու պանա չաբուգ տույուրուն, վագտա չօգ չէյլէր իսթէր իտիմ սիզէ տէրտլէչմէք. լաքին հայրֆի քի վագթի կէչմիշ տիր. իսթէր իտիմ սիզէ պիլտիրմէք քի նէ տէրէճէ ածը տույուեօրում գաչ քի իշիտիրիմ օլ տինսիզլէրին քէնտի հիյլէլէրինի գաբաթմագ իշին ալէյհիմտէն էհալիյէ եութտուրտուգլարը եալանլարը։

Գալըն սաղլըգլա. իքինիզիտէ
Ալլահա իհալէ իտէրիմ.
Սիզէ ֆէտագքար
Մկրտիչ Գարագաշ

Վէ իշթէ պու մէքթուպումուն կէրի կէլտիկինին իրթէ կիւնիւ, սէֆիլ էվլատ պիզի եաս իլէ մաթէմէ զարգ իտիպ, պէնիմ արզու վէ իւմիտլէրիմիտէ քէնտի իլէ պիրլիքտէ մէզարա ինտիրմիշ տիր. էօլտիւյինինիւն իրթէ կիւնիւ Հ. Երդուարդ, պիրտէ ժամկոչ քէօյտէն պիր թալիգաեա դօյուպ, էօլիւյիւ եօյտա քիմին չօճուղու օյտուղունու սօրանլարա աալա ճէվապտա վիրմէքսիզին, տօղրու Ֆէրի քէօյիւ մէզարլըզընա կէօթիւրմիւշլէր տիր.

Գունտան զաթինազար տանա պու կիւնէ գատար էվլատըմզըն նէ տօղմասընը վէ նէտտէ էօլմէսինի պանա տույուրմուշլար տըր. ազըլարըյլա պէնի իւմիտ քէսիքլիյինէ տիւշիւրիւպ, հէր շէյի սուսլուգլա գաբաթաճագլար, լաքին միմքինսիզ շէյ տիր։

Մկրտիչ Գարագաշ

ԿՂԵՐՆ ՑԵԿԵՂԵՑԻՍ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՏԵՂԻՍ

Մանրամասն 402 էջէ նիւթերով գրքյակ.

Աւելի հաւանական է որ Սուրբ հարք իմաստութեամբ, ասանկ տնօրինած եւ պատուիրած են, որպէս զի կրօնական մարմինն եկեղեցիէն դուրս ուրիշ գործերու՝ այսինքն իր խելքը չհասած բանին միջամուխ չըլլայ, որով եւ ժողովրդեան կործանումը չաճապարէ։

Փորձն արդէն յայտնի է.

Կրօնական մարմինն՝ ժողովրդեան կառավարութեան սանձը յավիտեան կած օրէն հետէ ի՞նչ ըրած է, ո՞ւր է իր տասը դարեայ աշխատութեան արդիւնքը։ Ահա հրապարակական հարցաքննութեան առեան մը, թող ելլէ կղերն իր օգուտը ցոյց տայ (1)։

Եթէ անդամ մը աչքերնիս անցեալին վերայ դարձուցնելու ըլլանք, ի՞նչ պիտի նըշմարենք. տասը դարեայ թանձր տգիտութիւն մը եւ հանրական թշուառութիւն մը։ ամեն կողմ արիւնագիծ շաւիղներ եւ կղերական քայլերու մեղսական հետքեր, այո, այժմ եւս չջնջուելի տգիտութիւն, մահաբոյր երկպառակութիւն, հարստահարութիւն, աղքատութիւն, արհեստներու նուազում եւայլն, ամեն կողմ կը թագաւորեն։

Ուստի հարիւրաւոր եւ հազարաւոր հայեր իրենց ծնողքը, ամուսինը եւ զաւակունքը երեսի վրայ թողած հեռաւոր տեղեր կը թափառին ապրուստ ճարելու համար, աղտոտ, դարշահոտ, խոնաւ եւ մթին խորշերու մէջ իբրեւ թէ գիշերային հանգստութիւն կը վայելեն եւ ցորեկներն տլ տաժանելի աշխատութեանց տակ կը հեծեն, սոխ ու սխտոր հաց ուտելով գլուխնին կուռի, եւ փոխանակ ժամանակէ մը վերջը իրենց ընտանեաց քով վերադառնալու, իրենց փոքրիկ թողուցած կամ երբէք չտեսած զաւակներնին առանց ուսմունքի եւ արհեստի մնծնալով, արտաքին եւ ներքին հարստահարութենէն ստիպեալ նոքա ալ կը պարտաւորին նոյնպէս թողուլ իրենց սիրելի հայրենիք ու ընտանիք եւ թափառիլ 'ի պանդխտութիւն։ Ահա դառն ճակատագիր մը, յաջորդական դատապարտութիւն մը Ասիացի Հայուն համար։

Միթէ անոնք արհեստ եւ ուսմունք սորվելու գլո՞ւխ չունին, միթէ երկրագործութեան համար ընթարձակ դաշտե՞ր պակաս են, ոչ, ուրեմն ինչո՞ւ այսպէս կը մնան, միթէ կղերը առաջնորդները նոցա դատումն առինքն չգրաւեր նէ, այս մի եւ նո՞յն վախճանը պիտի ունենար այն ատեն Հայը, ոչ երբէք։

Կղերական մարմինն այս մասին ինքզինքը չկրնար արդարացունել ոչ փիլիսոփայութեան առջին, ոչ քրիստոնէութեան եւ ոչ ալ ո եւ իցէ արդարութեան ատեանի մը առջեւ։

Ընթերցող կուզե՞ս ըսածներս ստուգել. մտիր ամէն հայաբնակ քաղաքներ եւ աչքէ անցուր անոնց նիւթական ու բարոյական կացութիւնը, եւ եկուր անդամ մ'ալ Պոլսոյ ամէն մութ խորշերը մտիր ելիր եւ անցիր Հալէպ, Եգիպտոս եւ ամէն ուր որ Հայեր կը գաղթեն, եւ ապա եկուր ըսէ ինծի թէ նոցա այսպէս թշուառ եւ խեղճ լինելնուն պատճառ ո՞վ է, յանցանքը որո՞ւն կը պատկանի... եւ ինչո՞ւ ասանկ տգէտ մընացած են։

(1) Առաջնորդաց շատերը շատ կողմերէն խռովութեան սեւ ամպեր ցոյց կուտան։

Հարկաւ ժողովուրդը ամենայնիւ կաչկանդող եւ միայնակ տէր ու իշխող եղող կղերին կը պատկանի ամէն յանցանք, զոր ուրանալու յանդգնող կրօնականը՝ մարդկութեան տանմանէն դուրս գտնուելու է, ապա թէ ոչ՝ ուրիշ հնար չկայ (1).

Աշխարհական մարմինն կիսաբաց աչք կը ջանայ այն մահացու կապը խզելով իւր իրաւասութիւնը ձեռք բերել, որոյ դէմ կղերականութիւնը՝ «կեցիր, մի շարժիր, ես քու հոգւոյդ ու մարմնոյդ տէրն եմ, եւն» կը պոռայ եւ կը ջանայ ջախջախեալ շղթան վերահաստատել, բայց ժամանակն անցած է, այն մահատիպ շղթային օղակները փրտած ու հող դարձած են, այլ եւս իրար կպչելու տրամադրութիւնը չունին...։

Կղերը մասամբ իւիք դեռ իր ապօրինաւոր ընթացից մէջ կը յարատեւէ, սակայն ազգը փորձառութեամբ ամէն բան պարզ տեսնելէն վերջը ալ ի՞նչ օգտակար արդիւնք կու յուսայ այն մարմինէն, որ անդստին ի մանկութենէ այսր՝ աշխարհի անկիւնները քաշուած յաջորդաբար տգէտ ու վերացեալ կրօնականի մը հացն ու ապտակն ուտելով, ուսմունքէ, քաղաքականութենէ եւ մարդկային ընկերական կացութենէ զուրկ, անտեղեակ եւ օտար է. որ դիտութիւնը կրօնի հակառակ եւ հայերէն քերականութիւնը անդամ անհաւատութեան բանալի համարելով կատէ եւ ժողովուրդն անոնցմէ հեռի պահելու կը տքնի, որ երկրին կամ տէրութեան լեզուին ու օրինացն անտեղեակ է, որ հասուն քաղաքացի մը չէ, այլ իբր թէ տարբեր ցեղէ վերացեալ տարած մը։

Ահա քեզի խելքի, մտքի եւ տրամաբանութեան հակառակ ընթացք մը. — երկրին օրէնքն ու լեզուն չգիտցող, ընկերական եւ ամուսնական վիճակներու անհմուտ եւ ուսմունքէ զուրկ եղող, վանքի մը խորշը ապականեալ օդի մէջ ննջելով պարարուող եւ քաղաքագիտութիւն չունեցող վերացեալ արարած մը բռնել այս կամ այն քաղաքին ազգապետ (առաջնորդ), եւ քաղաքական ժողովոյ անդամ կարգել, ազգին ու տէրութեան պաշտօնէից մէջտեղի յարաբերութեան փափուկ կէտը նորա ձեռքը տալ, եւ ամուսնական վէճերու դատաւոր կանգնեցունել... Ի՞նչ մեծ հակասութիւն։ Ասոր ո՞ր մարդկային օրէնք, համոզում եւ դատողութիւն կրնան թոյլտուութիւն ընել։

Խեղճ ազգ. ի՞նչպէս կրցաւ այսչափ երկար ատեն ասանկ մահաբոյր, եւ ապօրինաւոր եւ բնութեան հակառակ կացութեան մը տակ մնալ ու գլխովին չոչընչանալ։

Այո, չոչընչացաւ, բայց միայն մէկ չորրորդն հաղիւ մնաց, եւ ան ալ հոգի ի բեռին կը հեծէ։

Ազգային ասՀվարչութիւնը հարկաւ բընութեան եւ քրիստոնէութեան դէմ մղուելուն համար, բնականաբար հաշմեալ վիճակի մէջ է, այլ եւս կարող չէ նոցա ուժգին հարուածներ տալ։ Ասոր պատասխանը միայն այն վարդապետին կը պատանի տալ, որ անցեալները Մասիսի միջոցաւ «աշխարհականին հոգւոյն եւ մարմնոյն տէր եմ» կը պոռար։

(1) Ասոր պատասխանը միայն այն վարդապետին կը պատանի տալ, որ անցեալները Մասիսի միջոցաւ «աշխարհականին հոգւոյն եւ մարմնոյն տէր եմ» կը պոռար։

աւածներուն գիմանալ, ալ ի՞նչ յոյս անկէ, երբ տասը դարեայ փորձն ու արդիւնքը այսօր առջեւնիս է։ Քիչ մալ ատուածային եւ բնութեան օրինաց համեմատ որոշենք վերոյիշեալ երկու մարմնոց իրաւասութիւնները, այն է՝ կրօնականն յեկեղեցիս իւր պաշտօնն անթերի կատարելու, եւ ժողովուրդը ըստ իւր իրաւասութեան, ուսման եւ արհեստից ասպարէզն ընդարձակել տքնի, եւ Ջանայ լուսաւորեալ ազգաց հետ ի սահման մարդկային յառաջադիմութեան ընթանալ...։ Այն ատեն՝ ճշմարիտ կըսեմ, յայտնապէս պիտի տեսնուի թէ ով էր մինչեւ ցարդ յառաջադիմութեան արգելք լինելով ժողովուրդը նիւթապէս եւ բարոյապէս աս մահուան ատուերի գուբը տապալողը։

Խ. Գ.

ԻԵԱՆԷ

Իշմիտ գալիեէլերի իշին իրսալենէ հիմմէթ օլունան շու աթիտէքի իեանէլերի մա թէշէքքիւր պէեան իտերիզ։

Գալաթատա Եէնի-Ճամի Ֆուրու-նունտա պիր զաթ թարաֆընտան սաղ ագճէ	38
Պուրսալը ղազէթա սաթըճըմըզ մարիֆէթիյլէ Մ. Մ. Գ. նամ զաթտան	20
Սիվրիհիսարլը թէստիճի օղլու հաճի Գէորգ աղատան	20
Ցակոբ աղա թէստիճի օղլուտան	10
	108

ՆԷՎԻՅԷ

(ԹԱՀՐԻՐԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ)

Ալաֆրանկա 10 յուլիս 1867 Մանչէսթէր։

Ճէֆերսըն Ցէյվիս Քէնթըգինին Լոտ շէհրինտէ տիւնեայէ կէլիպ, պու սէնէ յունիս 3 տէ 60 եաշընա կիրմիշ տիր։

— Լիզպոնտան կէլէն խապէրլերէ նէզարէն, Սպանիա գըրալիչասը հազրէթլերի, 1868 յունվար 1 ինտէն սոնրա, Գուպատա պուլունան էսիրլերին սերպէսթճէ սալը վերիլէսինի ըսմէն պէեան իյլէմիշ տիր։

— Բանամա ղազէթասը պու եադընլարտաքի նէշր իթմիշ օլտուղու նիւսխէսինտէ Մէքսիգո հիւքիւմտարլարընը լիսթասընը շու վէճհ իլէ պիլտիրմիշ տիր։ Մէգքիւր լիսթայէ նէզարէն, 1821 տէն 1867 սէնէսինէ գատար օլան 46 սէնէնին իչինտէ 33 հաքիմ, եախօտ բէյիս, վէ եա իմբէրաթօր թէպէտտիւլի վուգու պուլմուշ տուր, եանի 1 սէրտարը էքրէմ, 2 իմբէրաթօր, 5 հաքիմի մութլաղ, 25 բէյիս (բրէզիտան) հիւքիւմէթ սիւրմիշլերտիր։ 1821 տէ Իթուրպիտ սէրտարը էքրէմ, 1822 տէ Իթուրպիտ իմբէրաթօր, 1823 տէ ճէնէրալ Կուէրրօ, ճէնէրալ Պրավօ, ճէնէրալ Նէկրէթէ հաքիմէր։ 1824 տէ ճէնէրալ Կուատալուբէ Վիգթօրիա բէյիս, 1829 տա ճէնէրալ Կուէրբէրօ հաքիմի մութլաղ։ 1830 տա ճէնէրալ Պրսթամէնթէ բէյիս, 1832 տէ ճէնէրալ Փէտրիօզա բէյիս, 1836 տա Սէնթ Ժոզէ Ժուսթօ Գարօ բէյիս, 1839 տա ճէնէրալ Պրսթամէնթէ բէյիս, 1840 տա ճէնէրալ Ֆարիաս վէքիլի մութլաղ։ 1841 տէ ճէնէրալ Սանթա Աննա հաքիմի մութլաղ, 1843 տէ Սանթա Աննա խսթրֆա իտէրէք 1844 տէ երնէ ճէնէրալ Սանթա Աննա հաքիմի մութլաղ ինթիխապ օլունմուշ, 1845 տէ ճէնէրալ Հէրրարա բէյիս, 1847 տէ ճէնէրալ Փարատէս բէյիս, 1850 տէ ճէնէրալ Աւոիսթա բէյիս 1852 տէ Տքր. Մ. Ժուան Սէպէլլոս բէյիս, 1853 տէ Սէնթ Մանուէլ Լոմպարտին բէյիս, 1853 տէ ճէնէրալ Սանթա Աննա բէյիս ինթիխապ օլունմուշ ապրիլ 20 տէ գեկա. 15 Նիզամնամէսի իւզրէ, 1855 տէ Տօն Ժուան Ալվարէզ բէյիս, 1856 տա ճէնէրալ Գոմանֆօրթ բէյիս, 1858 տէ Տօն Ֆելիքս Զուլօյօ բէյիս, 1858 տէ ճէնէրալ Միրամոն բէյիս, 1861 տէ Ժուարէզ բէյիս, 1865 տէ Մագսիմիլիէն (1867 յունիս 19 տա թիւֆէնկէ թուութուլտու) իմբէրաթօր. 1867 տէ Ժուարէզ բէյիս։

— Ֆիլատէլֆիատա ճէսիմ պիր թէաթրօ իհրաղ օլուպ, տուվարրն պիրիսինին երգրլմասընտան 8 քիշի էօլմիշ, վէ 20 քիշի եարալանմիշ տրր։

— Պու հաֆթա ինկիլիթէրրանրն իքի մահէլլինտէ օլան հարիգատ տախի 250 պին լիրալրգ զեեաթ հիսապ օլունմուշ տուր։

— Զաթը հազրէթի թաճտարինին թուլօնա վասրլ օլտուգլարընտա, Սօլֆէրինօտան 101 թօր էնտախթ օլունտուղու մալիմ տիւր։ Հէր նասրլ իսէ, թօրուն պիրիսի բաթլաեարագ, պաշընտա պուլունան զապիթի հէլաք իտիպ 3 քիշի տախի եարալամըշ տրր։ Պու խապէր Զաթը շէվքէթսիմաթը միւլիւքեանէլէրինին մալիմէրի օլտուգտա, միւթէվէֆֆանրն ֆամիլեասընա գալտը հաեաթ շարթըյլա մաաշ պաղլանրլմասընը իրատէ պուեուրուպ, տիկէր եարալանալրա տախի աթիխէյի վաֆիրէ իհսան պուեուրմուշ օլտուգլարը ինկիլիզ ղազէթալարընտա օգունմուշ տուր։

— Ռուսիա ղազէթալարընտա եազըլտըղընա կէօրէ, միրալայ Սօգօլօֆուն Սէնթ-Փէթերսպուրկ թրիպունալ մէճլիսինտէ, 16 մահ գալապէնտ օլունմասընա հիւքմ օլունմուշ տուր, սէպէպի «թէպտիլի մեզհէպ իտէնլէր» նամ իլէ եէնի գալէմէ ալմըշ օլտուղու պիր քիթապըմըշ։

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

(Ա.-ն Հ-ն Ռ-ֆ-ն.)

Պէլկրատ 25 յուլիս.

Սերպ պէյի ճէնապլէրինին օրատա պուլունմամասը ճիհէթիյլէ, ումուրու խարիճիեէ վէքիլի Մ. Կարաչանին ճէնապլէրի, 9 աթը հազրէթի փատիշահինին իսթիգպալինէ կիտէճէք տիր։

Փարիս 22 յուլիս.

Իմբէրաթօրիչա Էօժէնի հազրէթլերի, Լօնդրաեա ազիմէթ իթմէք իւզրէ Հավրտան վաբօրա բաքիպ օլմուշլար տրր, Հանովր գըրալիչասը Գրալըն եանընա կիթմէք իւզրէ, Հանովր մէմալիքինի թէրք իթմիշ տիր։

ԻԼԱՆԱԹ
ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԲԷՏԷՐԱՆԷ
CAISSE PATERNELLE

Լիսթր-էկոնոմը ֆոմբանէասը Ֆրանս հիւ-ֆէթրի նէզարէթի ընհրընդա.

Շարգ իսկէլէլերի վէ Խսթանպոլ իշին միւտիրի-սանի.

Մ. ՖՐԷՏԷՐԻՉի օլուպ, Գալաթատա Կըլիանի խանտա Ն. 11 տէ պուլունմագտա տրր։

Խսթէյէն հէր գանղի սինտէ օլսա, մէգքիւր գումբանեաեա միւրաճաաթ իլէ, եա թէքմիլ էօմրիւնիւ, վէ եախօտ պիր միւատէթինի սիկուրթաեա վազ իտէպիլէճէկինտէն պաշգա, սաղլըղընտա եախօտ վէֆաթընտան սոնրա, վարիսլէրինէ ճէհէզ բարասը, իրատ վէ սէրմայէ պըրագա պիլէճէք տիր։

Մէգքիւր Սիկուրթա հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէր, մէրգում Մ. Ֆըրէտէրիչէ միւրաճաաթ իթմիլի տիրլէր։

Մէգքիւր գումբանեանրն քէնտի սէրմայէսի 6 միլիոն ֆրանգ օլուպ, վէ միւշթէրիլէրինտէն ալտրը մէպլաղ տախի 181 միլեօնա պալիղ օլմուշ տուր։

Պէյ-օղլուտա Գալեօնճու-գուլլուղու եանընտա թարլա-պաշը ճատտէսինտէ վագը 195 նիւմէրօյու քէնտի խանէսինտէ տօգթօր Գալուստեան Բէնշէմպիհ կիւնլերի սաաթ իքիտէն տօգուզա գատար Ֆուգարաեա խայրաթ պագաճագ օլուպ, վէ սայիր իսաթալար իշին տախի, ճիւմա իրթէսի կիւնլերի սապահտան ախշամա գատար, վէ սայիր կիւնլեր սապահլարը վէ ախշամլարը հազը պուլունաճագ տրր։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԻՎԱՆԻ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆԷ
ՊԷՏ-ՕՂԼՈՒՆԱ ՏՕՊՄԻՆ ԾՕԼԷԶ, ՏՕՊՕՆՐԱՆ ՄԱՐԴԱՀԱՆԴԷՍ
ՔԱՐԱՊԵՏԻՆ ՏԱՐԵԴԻՐՈՒՆԱ ՆԻՍՊԷՏՈ 167.